

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/153/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8612209027
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8612209027.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a sudcov JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci žalobkyne: POHOTOVOSŤ, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, zast. Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grösslingova 4, proti žalovanej: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, IČO: 00166073, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Svidník, č. k. 7C/654/2012-49 zo dňa 01. 12. 2014 a proti uzneseniu Okresného súdu Svidník, č. k. 7C/654/2012-66 zo dňa 07. 01. 2015 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

P o t v r d z u j e uznesenie.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o. (ďalej aj „žalobkyňa“) poskytuje okrem iného aj úvery vrátane úverov spotrebiteľom. Úver poskytla aj V. A..

Rozsudkom Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného Slovenskou rozhodcovskou a.s. bolo V. A. uložené zaplatiť žalobkyne plnenie na základe úverovej zmluvy č. 8700019 zo dňa 13. 12. 2007. V rozhodcovskom rozsudku nie je uvedená ani výška úveru, ani rozsah splnenia dlhu. Rozsudok tak ako je to spravidla aj v iných obdobných rozhodcovských veciach je len o plnení sumy, ktorú označila POHOTOVOSŤ, s.r.o.

Žalobkyňa podala tisíce návrhov na exekučné súdy. Spoločným znakom odmietavého prístupu exekučných súdov k návrhom žalobkyne bolo vyhodnotenie konania žalobkyne ako nemravné a založené spravidla na neprijateľných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, najmä na nečestnej rozhodcovskej doložke (porov. veci tunajšieho súdu 1CoE 28/2014, 3CoE 10/2014, 7CoE 105/2014, 8CoE 105/2014, 19CoE 15/2014) alebo notárskej zápisnice spísanej na základe neplatnej plnej moci.

Žalobkyňa viní štát za neúspešnú exekúciu a navrhuje priznať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej aj len „Zákon“) náhradu škody a nemajetkovú ujmu. Podľa žalobkyne exekučný súd išiel nad rámec oprávnení exekučného súdu, konal napriek výzvam s prietiahmi a vo veci vedenej na Okresnom súde Bardejov sp. zn. 5Er/548/2008 nedodržel 15-dňovú lehotu na udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Žalobkyňa uplatňuje náhradu škody za náklady spojené so správou a vymáhaním pohľadávky a nemajetkovú ujmu za stratu dôvery v právo a za nespravodlivé riešenie veci.

Prvostupňový súd žalobu zamietol. Neuznal tvrdenia o nesprávnom úradnom postupe. Prvostupňový súd odmietol argumentáciu o vzniku škody na strane subjektu, ktorý sám koná v rozpore s dobrými mravmi.

Žalobkyňa v odvolaní trvala na tvrdení, že exekučný súd vytvoril stav právnej neistoty, konal s prietiahmi, nesústredene. Nesúhlasil s postupom súdu, ktorým návrh na vykonanie znaleckého dokazovania zamietol. Navrhla zrušiť rozsudok a vrátiť vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok je vo výroku vecne správny.

Prvostupňový súd vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní a vec správne právne posúdil. Odvolací súd si osvojuje odôvodnenie prvostupňového súdu a v súvislosti s odvolacími dôvodmi dopĺňa.

Zdá sa, že zásadný problém žalobkyňa vidí v opatrení exekučného súdu neudeliť poverenie na vykonanie exekúcie vedenej na základe rozhodcovského rozsudku. Odvolací súd preto na zdôraznenie správnosti postupu exekučného súdu, ktorý podľa žalobkyne mal spôsobiť škodu, dopĺňa, že Slovenská republika má vnútroštátne pravidlo, ktoré umožňuje exekučnému súdu netvať na materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku (porov. uznesenie Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „SD“) práve vo veci žalobkyne POHOTOVOSTĚ/C. C-76/10; tiež rozsudok C-40/08 Asturcom). Spomínané pravidlo umožňujúce preskúmať rozhodcovský rozsudok ako exekučný titul z hľadiska imperatívu dobrých mravov zákon stanovuje v § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, § 44 ods. 2 Exekučného poriadku.

Postup exekučného súdu, ktorý preskúmava spôsobilosť rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu, je v súlade s ustanoveniami § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, ako aj ustanovením § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, ak sa vykladajú teleologicky vo vzájomnej súvislosti. Ustanovenie § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. totiž celkom zreteľne umožňuje exekučnému súdu v určitej obmedzenej miere preskúmať rozhodcovský rozsudok, keďže len tak (jeho preskúmaním) môže exekučný súd dospieť k záverom, ktoré v zmysle citovaného ustanovenia umožňujú zastavenie výkonu takéhoto rozhodcovského rozsudku. Správnosť tohto postupu napokon potvrdzuje i judikatúra Najvyššieho súdu SR, na ktorú odvolací súd v záujme stručnosti len odkazuje (R 46 a 47/2012).

Exekučný súd jasne vysvetlil, že právny úkon zakladajúci rozhodcovské konanie odporoval morálke a princípom unijného práva a v demokratickej spoločnosti sa takéto exekúcie jednoducho povoliť nedajú.

Žalobkyňa uplatňuje náhradu škody a nemajetkovej ujmy aj v súvislosti s nedodržaním lehoty na udelenie poverenia a s tvrdenými prietiahmi. V prerokovanej veci išlo o exekúcie na základe rozhodcovských rozsudkov vydaných stálym rozhodcovským súdom voči spotrebiteľom, a to na základe rozhodcovskej doložky obsiahnutej v zmluve o úvere so spotrebiteľom. Vzhľadom na to, že takéto doložky sa môžu považovať za neprijateľné podmienky v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka a tiež vzhľadom na relatívne turbulentný vývoj judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vo veciach ochrany spotrebiteľa v danom období (porov. rozsudky citované aj v iných zamietavých uzneseniach exekučného súdu príp. iných súdov), nemožno podľa názoru súdu uvedené veci považovať za právne úplne jednoduché, pretože až do daného času ešte netvoril prieskum rozhodcovských rozsudkov úplne obvyklú a bežnú súčasť agendy exekučných súdov pri rozhodovaní o žiadosti o povolenie exekúcie. To sa prejavovalo najmä požiadavkou na predkladanie spisov rozhodcovských súdov, ich preskúmaním a pod.

Správanie účastníkov síce k dĺžke konania samo osebe neprispelo. Nemožno však nebrať zreteľ na osobitosti nielen predmetnej veci, ale tisíce obdobných právnych vecí. Podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. má žalobkyňa aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak a ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Pri posudzovaní výšky nemajetkovej ujmy sa pritom prihliada na kritériá uvedené v § 17 ods. 3 cit. zákona, teda najmä a) osobu poškodeného,

b) závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení. Z takto formulovaných kritérií je podľa názoru súdu zrejmé, že žalobkyňa ako právnickej osoby sa môže týkať nanajvýš kritérium uvedené v písmene b), pretože ostatné sa celkom zjavne môžu týkať len fyzickej osoby. Žalobkyňa nemá súkromný život ani spoločenské uplatnenie, ani „osobu“, doterajší život alebo prostredie, kde žije a pracuje.

Podľa súdu však práve okolnosti danej veci neumožňujú priznať žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobkyňa si totiž musela byť vedomá, že štát (okresný súd) nemôže mať kapacity na to, aby v krátkom čase spracoval tak obrovské množstvo žiadostí jedného subjektu. Z obsahu exekučných spisov je pritom zrejmé, že minimálne súdny exekútor musel byť na takýto nápad pripravený, čo sa prejavuje napríklad tým, že v zápisniciach, do ktorých bol spísaný návrh na vykonanie exekúcie, je jeho podpis pripojený len formou podpisovej pečiatky alebo naskenovaného faksimile, nie originálne. Je síce pravdou, že je povinnosťou štátu zabezpečiť, aby bola spravodlivosť poskytnutá včas, pričom personálne a materiálne problémy na jeho strane spravidla nie sú dôvodom, ktorý by ospravedlnil porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Podľa názoru súdu však uvedené zásady platia pre štandardné situácie, kedy účastník obracajúci sa na súd so svojou vecou nemá dôvod sa zaujímať o pripravenosť súdu na poskytnutie súdnej ochrany v jeho veci. No v prípade, ak sa jedna osoba v priebehu krátkeho času obráti na súdy s enormným množstvom nových návrhov, sa v rámci prevencie (§ 417 ods. 1 Občianskeho zákonníka) musí zaujímať o to, či a v akých podmienkach je súd jeho podania schopný vybaviť, a je povinný akceptovať, že vybavenie jeho vecí nemusí byť tak promptné, ako vybavovanie vecí iných navrhovateľov. Súd je totiž povinný zabezpečiť okrem iného rovnaký prístup k spravodlivosti pre všetkých a žalobkyňa nemohla očakávať, že súd promptne vybaví všetky jej veci na úkor všetkých ostatných. Žalobkyňa tak podľa názoru súdu nemohla rozumne (legitímne) očakávať vybavenie svojich žiadostí v 15 dňovej lehote ani v tých prípadoch, v ktorých mala nárok na vydanie poverenia na vykonanie exekúcie. Za týchto okolností nemohla žalobkyňa z nedodržania tejto lehoty zažiť žiadnu „stratu dôvery v právo a v spravodlivé riešenie vecí“. Za ujmu nemožno považovať ani samo „vyvolanie rizik ohrozujúcich konečné vymoženie pohľadávky“, „vnútorné zásahy do spoločnosti“ (zrejme pocity „frustrácie členov riadiacich orgánov spoločnosti, ako aj u jej majiteľov“), keďže v tomto prípade ide o príliš hypotetické a navonok prakticky nedokázateľné následky. Samo „ovplyvňovanie podnikateľského plánovania a rozhodovania“ je podľa názoru súdu v prvom rade dôsledkom predošlého plánovania a rozhodnutia žalobkyne zahliť exekučné súdy tisícmi vecí v pomerne krátkom čase, v dôsledku čoho tu jednoznačne prichádza do úvahy spoluzavinenie žalobkyne ako poškodenej pri vzniknutom stave (§ 441 Občianskeho zákonníka).

To všetko podľa názoru súdu vylučuje, aby žalobkyňina ujma musela byť kompenzovaná ešte aj náhradou v peniazoch.

I napriek tomu však podľa názoru tunajšieho súdu nemožno postup exekučného súdu považovať za poznačený zbytočnými prieťahmi. Súd pritom poukazuje na judikatúru Ústavného súdu SR, podľa ktorej sa dokonca ojedinelá nečinnosť v období niekoľko mesiacov ne kvalifikuje ako zbytočné prieťahy v konaní (porov. napr. IV. ÚS 388/04, III. ÚS 68/09, III. ÚS 279/2013 a v nich citované rozhodnutia). V takýchto konaniach je tak problematické kvalifikovať postup exekučného súdu ako prieťahy „zbytočné“ v zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.

Vzhľadom na to súd dospel k záveru, že v uvedených exekučných konaniach sa exekučný súd nedopustil nesprávneho úradného postupu v podobe „zbytočných prieťahov v konaní“ v zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., čím nie je daný prvý predpoklad zodpovednosti žalovanej za škodu, ktorá mala žalobkyňi vzniknúť. Súd sa preto nemal dôvodom zaoberať ani otázkami priznania náhrady nemajetkovej ujmy, ktorej sa žalobkyňa domáhala.

Odvolať namieta neprípustnú retroaktivitu v súvislosti s použitím ust. § 9 ods. 2 Zákona v znení zákona č. 412/2012 Z.z. (účinný od 1.1.2013). Zdá sa, že ide o právny lapsus, pretože prvostupňový súd uvedené ustanovenie neaplikoval retroaktívne.

Nedôvodným je i odvolanie a námietka o zamietnutí návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania, keďže návrh na jeho vykonanie nie je obsahom spisu.

K znaleckému posudku sa odvolací súd rovnako (body 12. až 19.) stotožňuje aj s podrobným odôvodnením rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda vo veci sp. zn. 10C 175/2014. „Ku skutkovým záverom ohľadom zvýšených nákladov žalobkyne na mzdy zamestnancov, na poštovné, na tlač a na správu informačného systému dospel súd zo znaleckého posudku č. 1/2014, ktorého faktickú správnosť v tomto smere súd nespochybňuje. Z uvedeného znaleckého posudku však podľa súdu v žiadnom prípade nevyplýva, že tieto zvýšené náklady sú v príčinnej súvislosti práve s exekučným konaním, v ktorom malo podľa tvrdenia žalobkyne dôjsť k prieťahom (vec Okresného súdu Bardejov sp. zn. 5Er/548/2008 pozn. odvolacieho súdu). Pri hodnotení tohto súd vyšiel z týchto úvah:

Celkovo tak možno v tejto časti skonštatovať, že až na tri úkony (sťažnosť na prieťahy) nemožno zo znaleckého posudku nijakým spôsobom zistiť, prečo sú zvýšené mzdové náklady dôsledkom tvrdeného nesprávneho úradného postupu, a nie celkom jednoduchým a logickým dôsledkom skutočnosti, že žalobkyňa sa jednoducho v rokoch 2009 až 2011 rozhodla uplatniť a vymáhať obrovské množstvo nárokov voči svojim dlžníkom, čo si nevyhnutne vyžiadalo zvýšenú administráciu a s ňou spojené náklady. Inak povedané, zo znaleckého posudku nemožno nijako zistiť, či by k týmto zvýšeným nákladom nebolo došlo aj v prípade, že by súdy vydali všetky poverenia na vykonanie exekúcie presne v zmysle žiadostí žalobkyne a v zákonnej 15 dňovej lehote.

Rovnaké výhrady možno proti znaleckému posudku vzniesť, aj pokiaľ ide o výpočet škody v podobe zvýšených nákladov na poštovné, tlač a správu informačného systému, keďže z neho vôbec nie je zrejmé, prečo by takéto zvýšenie nemohlo byť celkom logickým dôsledkom faktu, že žalobkyňa jednoducho v danom období vo zvýšenej miere pristúpila k uplatňovaniu a vymáhaniu svojich nárokov. Navyše, v tejto časti pôsobí znalecký posudok skôr dojmom primitívnej účtovnej trojčlenky, keď na s. 34 až 42 úplne mechanicky vypočítava rozdiel medzi skutočnými nákladmi (!) zistenými z faktúr od tretích osôb za poštovné, tlač a správu informačného systému a takto zistené zvýšenie následne úplne mechanicky delí „počtom obchodných prípadov“, teda v podstate počtom vymáhaných nárokov žalobkyne v príslušnom roku (pričom z celého znaleckého posudku sa nedá zistiť, odkiaľ sa znalec k týmto počtom „obchodných prípadov“ dopočítal). To všetko úplne bez toho, aby sa vôbec zaoberal banálnou otázkou, ako je preukázané, že celé zvýšené náklady išli len na tie „obchodné prípady“ - exekučné konania, z ktorých žalobkyňa uplatňuje náhradu škody, a nie napríklad na rozposielanie s týmto konaním nesúvisiacich písomností (napríklad súkromných) (poštovné), na tlač úplne nesúvisiacich propagačných materiálov (náklady na tlač) alebo na inštaláciu lepšieho, či výkonnejšieho počítačového systému „len tak“, z rozmaru žalobkyne (navyše znalec vôbec nevyhodnotil, či z úpravy počítačového systému nemala žalobkyňa trvalý prospech, ktorý by časť nákladov kompenzoval). Ak v tejto časti vôbec možno znaleckému posudku priznať vôbec nejakú logickú úvahu, o čom súd pochybuje, ide podľa názoru o typický prípad logickej chyby „post hoc ergo propter hoc“, teda keď sa z časovej súvislosti dvoch javov (zvýšená exekučná aktivita a zvýšené náklady) automaticky vyvodí ich príčinná súvislosť. Zo všetkých týchto dôvodov dospel súd k záveru, že predložený znalecký posudok preukazuje nanajvýš tak fakty v ňom uvedené (skutočnosť, že u žalobkyne došlo v rokoch 2009 až k zvýšeniu mzdových nákladov a nákladov na poštovné, tlač a správu počítačového systému), no v žiadnom prípade nepredstavuje dôkaz príčinnej súvislosti týchto zvýšených nákladov s tvrdeným nesprávnym úradným postupom. Na základe toho súd podľa § 132 v spojení s § 120 ods. 1 O. s. p. (dôkazné bremeno žalobkyne) dospel k záveru, že vznik škody v príčinnej súvislosti nebol dokázaný“.

Odvolací súd nevidí vadu konania v prípade neprerušenia konania vo veci zákonného súdu. Prvostupňový súd nebol exekučným súdom a táto odvolacia námietka je súčasťou ako keby formulárových podaní žalobkyne, ale zjavne smerovaných vo veciach, v ktorých o náhrade škody rozhodoval súd, ktorý bol zároveň exekučným súdom, a to nie je prípad predmetnej veci.

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok ako vecne správny (§ 219 O.s.p.).

V odvolacom konaní úspešnej žalovanej trovy nevznikli. Z tohto dôvodu sa ich náhrada nepriznala (§ 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.).

Vo vzťahu k odvolaniu voči uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku odvolací súd poukazuje na to, že súdne konanie vo veciach náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom bolo ex lége podľa § 4 ods. 1 písm. k/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „poplatkového zákona“), oslobodené

od poplatku od 01.07.2007, ktoré bolo zavedené s odkazom na zákon č. 273/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákonom č. 286/2012 Z.z. z 11.09.2012, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších právnych predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákona, došlo k novele zákona o súdnych poplatkoch, pričom bolo vypustené s účinnosťou od 01.10.2012 ustanovenie § 4 ods. 1 písm. k/ poplatkového zákona (týkajúce sa vecného oslobodenia vzťahujúceho sa na konanie vo veciach náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom).

Z ustanovenia § 18ca poplatkového zákona v súvislosti s účinnosťou novely poplatkového zákona č. 286/2012 Z.z. vyplýva, že z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30.09.2012 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30.09.2012, i keď sa stanú splatnými po 30.09.2012.

Pri výklade predmetného zákonného ustanovenia je potrebné vychádzať z celého kontextu poplatkového zákona s poukazom na znenie § 1 a § 5 citovaného právneho predpisu.

Ak bol poplatkový úkon navrhnutý alebo ak je v Sadzobníku súdnych poplatkov ustanovený súdny poplatok za konanie a toto bolo začaté do 30.09.2012, vyberajú sa poplatky podľa doterajších predpisov. Ide o zakotvenie princípu zákazu retroaktivity vo vzťahu k úkonom navrhnutým alebo konaniam začatým do 30.09.2012, keďže pri nich poplatková povinnosť vznikla ešte počas účinnosti právneho stavu pred novelou vykonanou zákonom č. 286/2012 Z.z.

V prípade podania odvolania vzniká poplatková povinnosť podľa § 5 Zákona o súdnych poplatkoch až podaním odvolania, ktoré je poplatkovým úkonom. Ak bolo odvolanie podané po 30.09.2012, aj keď samotné súdne konanie na súde prvého stupňa začalo do 30.09.2012, použije sa na poplatkovú povinnosť v odvolacom konaní právny stav účinný po 30.09.2012.

Podľa položky 7a Sadzobníka súdnych poplatkov účinného od 01.10.2012, zo žaloby za náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom sa platí súdny poplatok vo výške 20 Eur.

Ak je ustanovená sadzba za konanie, myslí sa tým konanie na jednom stupni (§ 6 ods. 2 veta prvá Zákona o súdnych poplatkoch). Poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá i v odvolacom konaní vo veci samej. Z uvedeného vyplýva, že i sám zákonodarca rozlišuje pre poplatkové účely medzi konaním na jednom stupni a konaním odvolacím a dovolacím, preto poplatková povinnosť za odvolanie sa posudzuje podľa právneho stavu platného v čase účinnosti začatia odvolacieho konania.

Keďže poplatková povinnosť žalobcu v odvolacom konaní vznikla podaním odvolania a od 01.10.2012 na konanie vo veciach náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom sa nevzťahuje vecné oslobodenie, vznikla žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie podľa § 6 ods. 2 druhá veta poplatkového zákona, položky 7a Sadzobníka súdnych poplatkov (porov. tiež uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 12Co 530/2013-97 zo dňa 30.4.2014).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.